

บทความวิจัย

วิถีนวัตกรรมกับการพัฒนาสังคมไทย กรณีศึกษา มูลนิธิเทิดคุณธรรม จังหวัดนครราชสีมา

ปวีณา โนนศิลา^a หลี เหมรินเหลียง^b คมพล สุวรรณภูมิ^c

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักการสำคัญของวิถีนวัตกรรมที่มูลนิธิเทิดคุณธรรม จังหวัดนครราชสีมา นำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาประชาชนในสังคมไทย และศึกษาปัจจัยสำคัญ ที่นำไปสู่ความสำเร็จในวิถีนวัตกรรมของกลุ่มอาสาสมัครมูลนิธิเทิดคุณธรรม จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร สังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์ เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน จากผลการศึกษา พบว่า 1) หลักการสำคัญของวิถีนวัตกรรม ที่มูลนิธิเทิดคุณธรรม จังหวัดนครราชสีมา นำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาประชาชนในสังคมไทย คือ หลักการพัฒนาสังคม เริ่มต้นที่พัฒนาคน โดยการฟื้นฟูจิตเดิมแท้ดั้งเดิม ส่งเสริมคุณธรรมความกตัญญู ศึกษาหลักธรรม คัมภีร์ธรรม หลักปรัชญาชีวิต ให้ประชาชนมีการศึกษาควบคู่กับการมีคุณธรรม เมื่อคนมี คุณธรรมจะช่วยให้ครอบครัว ชุมชน และสังคมเกิดความสงบสุข จึงนำไปสู่การสร้างภาคีเครือข่ายทั้งใน ประเทศและต่างประเทศเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมไปพร้อม ๆ กัน 2) ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความ ความสำเร็จของกลุ่มอาสาสมัคร คือ มีความสนใจและเปิดใจศึกษาเรียนรู้ นำหลักธรรมมาปฏิบัติจนเกิด ประจักษ์ผลในตน จึงนำไปสู่ความสำเร็จและสมัครใจเข้ามาเป็นอาสาสมัครร่วมกับมูลนิธิเทิดคุณธรรม

คำสำคัญ: กลุ่มอาสาสมัคร, การพัฒนา, ความสำเร็จ, สังคมไทย, วิถีนวัตกรรม

^a นักศึกษาปริญญาโท คณะพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

E-mail: paweena.nonsilafamily@gmail.com

^b ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ E-mail: lirenliang@nida.ac.th

^c ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี E-mail: a4902027@gmail.com

Anuttaratham and the Development of Thai Society: A Case Study of Thoed Khunnatham Foundation, Nakhon Ratchasima Province

Paweena Nonsila^a Li Renliang^b Khompol Suvarnakuta^c

Abstract

The objectives of this article are to study the important principle of Anuttaratham of Thoed Khunnatham Foundation in Nakhon Ratchasima Province to promote the development of people in Thai society and to examine the key factors to support the ethical beliefs of Thoed Khunnatham Foundation volunteer groups. This research adopts the qualitative research method, through documented study, participatory observation, and in-depth interviews with 15 key informants. The results are as follows: 1) Human development in Thai society is the principle of social development. Develop people by restoring the original thinking and promote the virtue of gratitude. Encourage and train people to learn the principles of Buddhism, Buddhist scriptures and philosophy of life, provide education for people, and maintain virtue. When people have virtue, they will help their families, communities and society and maintain peace. This has led to the establishment of network partners at the national and international levels, while promoting social development. 2) An important factor leading to the formation of the volunteer team's belief is their interest and openness in learning. People apply the principles and virtues to practice until the results are reflected in themselves, thus forming their belief, and voluntarily joining the Foundation to become volunteers.

Keywords: Volunteer Groups, Development, Faith, Thai Society, Anuttaratham

^a Master's degree student, Graduate School of Social Development and Management Strategy, National Institute of Development Administration (NIDA), E-mail: paweena.nonsilafamily@gmail.com

^b Assistant Professor, Graduate School of Social Development and Management Strategy, National Institute of Development Administration (NIDA), E-mail: li.renliang@nida.ac.th

^c Assistant Professor, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University E-mail: a4902027@gmail.com

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันถึงแม้จะมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านวัตถุ แต่ยังคงพบว่ามีปัญหาที่สืบเนื่องจากความเสื่อมถอยทางด้านจิตใจและค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง จนทำให้ผู้คนในสังคมดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางความสับสนวุ่นวาย ทำให้หลายคนเริ่มต้นตัวและมุ่งแสวงหาทางธรรมหรือวิถีแห่งความสุขสงบสุขจากภายใน รวมถึงแสวงหาหนทางหลุดพ้นจากวิญญูะสงสาร มุ่งสู่หนทางแห่งความสุขอันเป็นนิรันดร์ตามแนวทางการปฏิบัติของแต่ละศาสนา ลัทธิ นิกาย รวมถึงความเชื่อตามแนวทางของแต่ละคนที่แตกต่างกันออกไป

ในปัจจุบันสังคมโลกและสังคมไทย นอกจากจะมีผู้คนที่นับถือศาสนาใหญ่ ๆ ของโลกไม่ว่าจะเป็น พุทธ คริสต์ อิสลาม ฮินดู แล้ว ยังมีผู้คนกลุ่มหนึ่งที่นับถือ วิถีอนุตตรธรรม (อักษรจีน: 一貫道 ซึ่งอ่านว่า Yī Guàn Dào หรือ อี้ ก้วนเต้า) อันเป็นวิถีธรรมปฏิบัติหรือธรรมะวิถีแห่งจิตและเป็นหนทางหนึ่งที่เป็นแนวทางปฏิบัติสู่การหลุดพ้นเช่นเดียวกัน ปัจจุบันมีผู้ที่นับถือวิถีอนุตตรธรรมมากกว่า 10 ล้านคน ใน 86 ประเทศ ทั่วโลก ซึ่งมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่บอกเล่าถึงการเผยแพร่วิถีอนุตตรธรรมครั้งแรกที่ประเทศจีน ในสมัยราชวงศ์ชิง เมื่อปี ค.ศ. 1877 แต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองไปเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ ผู้นำกลุ่มที่ศรัทธาในวิถีอนุตตรธรรมจึงได้อพยพไปยังเกาะไต้หวัน และมีการนำหลักวิถีอนุตตรธรรมไปลงหลักปักฐานเผยแพร่วิถีที่ไต้หวัน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1946 เป็นต้นมา โดยมีศูนย์กลางธรรมกิจอยู่ที่กรุงไทเป และได้รับการยอมรับจากไต้หวันในปี ค.ศ. 1987 (Taiwan Government information Office, 2006)

สำหรับในประเทศไทยมีศูนย์กลางใหญ่ของแต่ละสายธรรมในหลายจังหวัดเช่นเดียวกัน ปัจจุบันมีชาวไทยที่เป็นชาวอนุตตรธรรมในพื้นที่เกือบทุกจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งปัจจุบันรวมแล้วมีจำนวนประมาณมากกว่า 2 ล้านคน ที่ศรัทธาในวิถีอนุตตรธรรม และมีวิถีชีวิตที่มีแนวทางการปฏิบัติตนตามแนวทางวิถีอนุตตรธรรม เน้นการรู้จักตน คิดดี พูดดี ทำดี สมณะเรียบง่าย บำเพ็ญกุศลจิต สร้างกุศลกรรม เจริญจิตเมตตา จรรโลงคุณธรรม จริยธรรม พัฒนายกระดับจิตตน สร้างครอบครัวให้อยู่เย็นเป็นสุข เป็นพลเมืองที่ดีของชุมชน สังคม และประเทศชาติ อีกทั้งยังเน้นการทำความดี ทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อช่วยพัฒนาสังคมอีกด้วย และเป้าหมายสูงสุดคือการเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยสร้างโลกที่สงบสุขเป็นเอกภาพ (Supanimit, n.d.b)

จากปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนที่ปฏิบัติตามวิถีอนุตตรธรรมในประเทศไทย ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ที่จะศึกษาเกี่ยวกับวิถีอนุตตรธรรมให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้มากยิ่งขึ้น โดยเลือกศึกษากับมูลนิธิเทิดคุณธรรม จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นองค์กรที่มีความน่าสนใจมาก เนื่องจากมีเครือข่ายอยู่หลายจังหวัด ไม่ว่าจะเป็น นครสวรรค์ อุทัยธานี พิษณุโลก กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ น่าน ชัยภูมิ ขอนแก่น อุดรธานี นครพนม กาฬสินธุ์ มหาสารคาม อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ สมุทรปราการ นครปฐม นนทบุรี รวมถึงกรุงเทพมหานครฯ มีประชาชน

ที่ได้เข้ามาศึกษาในวิถีนุตตรธรรมในทุกกลุ่มวัย จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น พบว่า ในพื้นที่จังหวัด นครราชสีมา มีจำนวนคนศรัทธาในวิถีนุตตรธรรมมากที่สุดในประเทศไทย ทั้งยังมีการจัดกิจกรรมงาน ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมด้านธรรมะ คุณธรรม จริยธรรม รวมถึงกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมเป็นประจำในทุก ๆ เดือน อีกทั้งยังมีผู้นำที่เข้มแข็ง เป็นผู้ที่ได้รับความสะดวกศรัทธาจากญาติธรรมชาวอนุดตรธรรมจากทั่ว ประเทศ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นปราชญ์จารย์แห่งอนุดตรธรรมไทย เนื่องจากเป็นบุคคลสำคัญในรุ่นแรก ๆ ที่รับรู้วิถีนุตตรธรรมและศึกษาจนเข้าใจในหลักธรรม เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีความ เชี่ยวชาญศาสตร์ทางด้านภาษาจีน จึงได้เป็นผู้ติดตามท่านธรรมปริณายกและคณะเพื่อแปลธรรมะ จากภาษาจีนเป็นภาษาไทย ให้ญาติธรรมชาวไทยได้เกิดความเข้าใจในวิถีนุตตรธรรม จนมีผู้มีจิตศรัทธา มากมายเกิดขึ้นในเกือบทุกจังหวัดทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีสำนักพิมพ์ในการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ ที่ศึกษากันในวิถีนุตตรธรรม โดยการแปลและเรียบเรียงจากต้นฉบับภาษาจีนมาเป็นภาษาไทย เพื่อให้ ญาติธรรมชาวไทยได้ศึกษาหลักธรรมให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น หนังสือเหล่านี้จากการค้นคว้ารวบรวมแล้ว มากกว่า 100 รายการ ซึ่งนับว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญในการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีนุตตรธรรม ให้เข้าใจถ่องแท้ได้มากยิ่งขึ้น

ในการศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาในประเด็นหลักการศึกษาของวิถีนุตตรธรรมที่มูลนิธิเทิดคุณธรรม จังหวัดนครราชสีมา นำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาประชาชนในสังคมไทย และปัจจัยสำคัญ ที่ก่อให้เกิดจิตศรัทธาในวิถีนุตตรธรรมของกลุ่มอาสาสมัครมูลนิธิเทิดคุณธรรมฯ โดยหวังว่าจะเป็น ประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาหลักการสำคัญของวิถีนุตตรธรรมที่มูลนิธิเทิดคุณธรรม จังหวัดนครราชสีมา นำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาประชาชนในสังคมไทย
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความศรัทธาในวิถีนุตตรธรรมของกลุ่มอาสาสมัคร มูลนิธิเทิดคุณธรรม จังหวัดนครราชสีมา

บททวนวรรณกรรม

การศึกษาในครั้งนี้มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิถีนุตตรธรรม

Supanimit (2006). ได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับวิถีนุตตรธรรมจากต้นฉบับภาษาจีนมาเป็น ภาษาไทยเพื่อให้ชาวไทยได้ศึกษาทำความเข้าใจ ซึ่งเป็นแนวคิดที่อธิบายถึง “วิถีแห่งจิต” วิถีนุตตรธรรม คือ ธรรมะวิถีแห่งจิต เป็นหลักสัจธรรมอันสูงส่ง หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “ธรรมะ” คำว่า “วิถี” หมายถึง แนวทาง หนทาง หรือเส้นทาง คำว่า “อนุดตร” มาจากภาษาบาลีสันสกฤตซึ่งมีความหมายว่า สูงส่งที่สุด

วิเศษที่สุด ล้ำเลิศที่สุด ส่วนคำว่า “ธรรม” หมายถึง สภาพที่ดำรงไว้ เป็นสภาวะที่คงไว้อย่างนั้น ไม่มีใครรู้ว่าธรรมะเกิดขึ้นเมื่อไร เพราะธรรมะไม่มีการเกิด ไม่มีใครทำนายว่าจะสูญไปเมื่อไร เพราะธรรมะไม่มีการดับสิ้น ดังนั้นพระพุทธองค์จึงกำหนดชื่อเพื่อความเข้าใจเบื้องต้นว่า “ธรรม” คือ ภาวะที่ดำรงไว้นั่นเอง

สำหรับแนวทางหลักการสำคัญในวิถีนุตตรธรรมที่มีการเผยแพร่หลักธรรมนั้นมีจุดประสงค์ทั้งหมด 21 ประการ คือ 1) เคารพฟ้าดิน 2) บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 3) รักษาดี ชื่อสัตย์ต่อหน้าที่ 4) เชิดชูจริยธรรมอบรมตน 5) กตัญญูต่อบิดามารดา 6) เคารพบรรพจารย์ 7) ถือความสัตย์ต่อเพื่อน 8) สมานฉันท์ต่อเพื่อนบ้าน 9) ละบาปบำเพ็ญบุญ 10) รู้ปฏิบัติในคุณสัมพันธ์ห้าและคุณธรรมแปด 11) จรรโลงคุณวิเศษในพระธรรมคำสอนของศาสดาทั้งห้า (พุทธ คริสต์ อิสลาม เต๋า ปราชญ์) 12) ปฏิบัติตามการปกครองจตุรธรรมและประเพณีโบราณอันดีงาม 13) ชำระจิตใจให้ผ่องแผ้ว 14) อาศัยกายเนื้อบำเพ็ญธรรมจริง 15) พ้นฟูสภาวะธรรมของธรรมญาณในตน 16) ส่งผลแห่งจิตภาวะมโนธรรมและพลังธรรมอันวิสุทธิ์แห่งตน 17) ช่วยตนให้เป็นคนสมบูรณ์อีกทั้งช่วยผู้อื่น 18) ช่วยตนให้บรรลุธรรมอีกทั้งช่วยผู้อื่น 19) ชดช่วยโลกให้สงบสุข 20) กล่อมเกลাজิตใจผู้คนให้ดีงาม 21) เพื่อเอกภาพและสันติธรรมแห่งโลก (Supanimit, n.d.b)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม มีรากฐานมาจากศาสตร์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ ประวัติศาสตร์ และสังคมวิทยา อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่รวดเร็ว ซับซ้อนหลากหลาย และเชื่อมโยงกันทั้งโลกจนขาดพรมณฑลที่ชัดเจน ในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับปรากฏการณ์ความด้อยพัฒนาและความรุนแรงของปัญหาสังคมที่แตกต่างกันในแต่ละสังคม ทำให้การพัฒนาไม่สามารถวางอยู่บนฐานคิดเดียวกันทั้งโลกได้ การตั้งคำถามอย่างท้าทายของนักคิดจำนวนมาก (Feyerabend, 1987; Althusser, 1971; L. Jacques & A. Sheridan., 1977; Foucault, 1970; N. F. Wilhelm & W. Kaufmann, 1974) ต่อมุมมองที่เคยมีต่อมนุษย์ ทำให้แนวคิดการพัฒนากระแสหลักที่เคยเชื่อมั่นว่า มนุษย์คือผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถคิดและกระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลด้วยตัวเอง (The Conscious Subject) ถูกท้าทายและในที่สุดถูกปฏิเสธ ในขณะที่วิถีคิดแบบเสรีนิยม (Liberalism) ตลอดจนการทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ทางสังคมที่สนใจเพียงพฤติกรรมของคนในสังคมตามแนวประจักษ์นิยม/ปฏิฐานนิยม (Empiricism/ Positivism) ได้ถูกวิพากษ์อย่างกว้างขวางว่าเป็นแนวคิดที่ไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์สังคมอีกต่อไป

“กระบวนการพัฒนา” ที่สำคัญเกี่ยวข้องกับด้านสังคม เช่น การศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ โอกาสที่เท่าเทียมกันในการเพิ่มคุณค่าความเป็นมนุษย์และการเข้าถึงทรัพยากรความยุติธรรม อิสรภาพ ฯลฯ และความเป็นอยู่ตามวิถีชีวิตที่เหมาะสม เช่น การควบคุม การขัดเกลา ทางสังคมและการปลูกฝัง ซึ่งศูนย์กลางการพัฒนา คือ “การพัฒนาคน” ด้วยการมีเป้าหมายทำให้คนเกิดการจัดการตนเองได้ (Self-Manage) และเกิดพัฒนาการพึ่งตนเอง (Self-Reliance development) ด้วยการทำงานเป็นเครือข่ายตามแนวคิดพื้นฐานของการสร้างพลังให้แก่ประชาชนด้วยการมอบอำนาจ

ของประชาชน เพื่อประชาชนและโดยประชาชนที่เปิดโอกาสให้ทุกคนในสังคมที่มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน (Solidarity) เข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานความเป็นสหวิทยาการ (Multidisciplinary) ที่เกิดขึ้นตามมติ (Consensus) ในการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม และร่วมรับประโยชน์ เพื่อสร้างและกำหนดการเปลี่ยนแปลงเชิงก้าวหน้า โดยใช้กลยุทธ์การทำงานที่หลากหลายสอดคล้องและสมดุลต่อการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการภายในของสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ตามเป้าหมายการเพิ่มคุณภาพชีวิต ในสังคมร่วมรับผิดชอบต่อสังคมในการตอบสนองความต้องการร่วมของชุมชนสาธารณะ

แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสังคมแตกต่างจากสังคมศาสตร์สาขาอื่น ๆ กล่าวคือ มิได้มุ่งหวังเพียงวิพากษ์วิจารณ์ โต้แย้ง หรือทำความเข้าใจ และอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมเท่านั้น แต่มีเป้าหมายสูงสุด คือ การทำให้คุณภาพชีวิตทั้งของคนและสังคมดีขึ้นด้วย ดังนั้น การเสนอแนวคิดเชิงวิพากษ์และข้อถกเถียงใหม่ ๆ ในเชิงวิชาการแต่เพียงประการเดียวจึงไม่เพียงพอ แต่ต้องมีทางออก และข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม

3. แนวคิดเกี่ยวกับความศรัทธา

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับความศรัทธามีการกล่าวถึงอย่างหลากหลายและจากการศึกษาจะมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการยอมรับด้วย กล่าว คือ

G. M. Foster (1973) ได้แสดงทัศนะของ “การยอมรับ” ว่าประชาชนได้เรียนรู้โดยผ่านการศึกษา สามารถบรรยายได้โดยผ่านขั้นการเรียนรู้ การยอมรับจะเกิดขึ้นได้หากมีเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้ทดลองปฏิบัติเมื่อแน่ใจว่าสิ่งนั้นสามารถให้ประโยชน์อย่างแน่นอน

E. M. Rogers & F. F. Shoemaker (1971) ได้แสดงทัศนะของ “การยอมรับ” ว่าเป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคลแต่ละคนที่เริ่มต้นตั้งแต่การรับรู้ข่าวสารไปจนถึงการยอมรับเอาสิ่งนั้น ๆ ไปใช้อย่างเปิดเผย

สำหรับความศรัทธา เป็นส่วนของความเชื่อที่เข้มข้นในระดับตระหนักภารกิจ และอุทิศทุ่มเทให้กับความเชื่อของตน ซึ่งความศรัทธานี้อยู่ในจิตใจเป็นภาวะของอารมณ์ ความคิด ความจงรักภักดี ความนิยมชมชอบ ความเคารพบูชาสูงสุด ความเชื่อมั่นในสิ่งที่อยู่เหนือเหตุผล และมีการปฏิบัติต่อสิ่งที่เชื่อว่ามีคุณค่าสูงส่งนั้น ตามความรู้ ความเชื่อ ที่มีมาก่อนหรือเคยได้รับรู้มาก่อนและสั่งสมเรื่อยมาในระดับหนึ่ง จนเกิดความเลื่อมใสศรัทธา (Knowledge-Belief-Faith) แต่ในบางกรณี ความศรัทธาอาจเกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ความเชื่อที่ได้รับมาเพียงครั้งเดียว จากนั้นแล้ว ความศรัทธาจะกระตุ้นให้คนแสดงพฤติกรรมบางอย่างออกมาต่อคุณค่านั้น

Awae Masae (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “ชุมชนศรัทธา: แนวทางการพัฒนาสังคมฐานศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่น ในจังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาฐานคิดกระบวนการขับเคลื่อนโครงการชุมชนศรัทธา พร้อมทั้งประเมินผลการตอบรับและผลการดำเนินงานของโครงการฯ ผล

การศึกษาพบว่าฐานคิดของโครงการชุมชนศรัทธา มาจากความเชื่อพื้นฐานที่ว่าการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ควรอยู่บนพื้นฐานของความศรัทธาทางศาสนาเป็นฐานในการขับเคลื่อน น่าจะเป็นแนวทางที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดการกระทำกิจกรรมที่มุ่งสร้างคุณธรรมและความมีคุณธรรม

สำหรับศรัทธาตามความหมายที่ใช้ในพจนานุกรมพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2536 หมายถึง “ความเชื่อถือ ความเลื่อมใส” คำว่า ศรัทธา นี้ คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศาสนา สากลแห่งราชบัณฑิตยสถาน ได้บัญญัติมาจากคำว่า Faith และอธิบายว่า หมายถึง “ความเชื่อ ความเลื่อมใส” โดยทั่ว ๆ ไป แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) ศรัทธาโดยไม่ต้องใช้ปัญญาแสวงหาความจริง 2) ศรัทธาโดยใช้ปัญญาแสวงหาความจริงไปพร้อม ๆ กัน 3) ศรัทธาต่อเมื่อมีประสบการณ์ด้วยตนเอง

สำหรับ “วิถีนุตตรธรรม” ได้มีการกล่าวถึง “ความศรัทธา” ไว้เช่นเดียวกัน กล่าว คือ ในหนังสือศรัทธาแปด (Supanimit, n.d.a) ซึ่งเป็นหนังสืออันเป็นหลักฐานในวิถีนุตตรธรรม เพื่อให้สาธุชนทั้งหลายได้ศึกษาและย้อนมองพิจารณาตนเองว่า มีความศรัทธาต่อการปฏิบัติบำเพ็ญอยู่ในระดับใด มุ่งมั่นตรงต่อหลักสัจธรรมหรือไม่ ซึ่งมีการกล่าวถึงความศรัทธา 8 ระดับ คือ 1) ศรัทธาขาดปัญญา (ไม่รู้ชัดสัจธรรม หลงตามหลงบำเพ็ญ 愚誠：不明真理，妄從妄修) 2) ศรัทธาหลงผิด (มิจฉาศรัทธา) หวังอภินิหารบันดาลให้ วาดภาพเพ้อฝัน อยากเห็นสิ่งมหัศจรรย์ (邪誠：貪求仙佛，幻思奇影) 3) ศรัทธาย้อนยอกกลอกกลิ้ง (เปรียบเสมือนการอาศัยดอกไม้ของผู้อื่นบูชาพระ ฉกฉวยความดี หน้าไว้หลังหลอก 巧誠：借花獻佛，表面奪功) 4) ศรัทธาเสแสร้งหลอกลวง (มุ่งหวังดักดวงสิ่งต่าง ๆ แอบแฝงเพื่อเอาประโยชน์ 偽誠：希圖所有，暗中作用) 5) ศรัทธากระຈ้าง (รู้หลักการถูกต้อง เหตุผลชัดเจน 明誠：事理通達，理路清明) 6) ศรัทธาถึงแก่น (ต่อฟ้า ดิน ผู้คน จริงใจสำรวม พิจารณา 達誠：對天地人，審慎真誠) 7) มหาศรัทธา (สนองรองรับสรรพชีวิตจิตใจ เอื้อคุณให้ ไม่มีที่จะไม่ร่วมศรัทธา 大誠：感應人物，無不同誠) 8) ศรัทธาบรรลู่ (จิตภาวะร่วมสร้างสร้อยอยู่กับครรลองของฟ้าดิน ล่วงพ้นภาวะอดีต-ปัจจุบัน ภายในตน：ปราศจากตนให้ต้องฉุดช่วย ภายนอกตน：ไม่ยึดหมายในตัวตนให้ฉุดช่วย จิตภาวนานั้นผสมผสานอยู่ร่วมกันกับฟ้าดิน 至誠：參天地之化育超越古今內無所渡之我外無所渡之人與天地協和) โดยสามารถสรุปได้ว่า ในวิถีนุตตรธรรมนั้น แบ่งระดับของความศรัทธาของผู้ปฏิบัติอยู่หลายระดับ ซึ่งเป้าหมายสูงสุดก็เพื่อให้บุคคลที่ศรัทธาในวิถีนุตตรธรรมสามารถก่อเกิดจิตศรัทธาในระดับสูง คือตั้งแต่ระดับห้าขึ้นไปจนถึงระดับแปด เพราะเป็นศรัทธาที่จะสามารถนำตนไปสู่การหลุดพ้นแห่งความทุกข์ในวัฏฏะสงสารได้ ในขณะที่เดียวกันก็ได้ละเลยผู้ที่มีความศรัทธาในระดับล่าง คือ ระดับหนึ่งถึงระดับสี่ เพราะบุคคลที่มีศรัทธาในระดับนี้ ก็สามารถพัฒนาระดับจิตใจตน ให้ก้าวข้ามลวงพ้นความศรัทธาในระดับล่างขึ้นสู่ระดับสูงได้ และในวันข้างหน้าบุคคลที่มีศรัทธาที่ได้รับการพัฒนาระดับจิตใจตนแล้วให้ขึ้นสู่ระดับที่สูงก็สามารถนำพาตนให้บรรลุธรรมได้เช่นเดียวกันนั่นเอง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า การก่อเกิดจิตศรัทธาต่อสิ่งใด ๆ ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นจากการเปิดใจและให้การยอมรับเป็นเบื้องต้น จากนั้นการได้รับการศึกษาและมีประสบการณ์กับตนเองในด้าน

ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังได้ลงมือปฏิบัติในสิ่งนั้นๆ จนเป็นที่ประจักษ์ และเมื่อเห็นว่าสิ่งนั้นดี สิ่งนั้นมีประโยชน์ต่อตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางจิตวิญญาณที่จะก่อให้เกิดความสงบสุข บุคคลทั้งหลายก็จะเลือกดำเนินวิถีชีวิตตามแนววิถีการปฏิบัติที่ตนเห็นว่าถูกต้องเหมาะสมดีแล้ว อาจจะตามแนวทางของศาสนาใด ๆ ที่ตนยึดถือ หรือตามแนววิถีทางใดที่ตนเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น อีกทั้งสูงสุดคือสามารถเข้าถึงความสงบสุขในส่วนของจิตวิญญาณที่อยู่ภายในได้ บุคคลนั้น ๆ ก็จะไม่ก่อเกิดจิตศรัทธาต่อแนวทางนั้น ๆ นั่นเอง

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และมีกระบวนการแสวงหาข้อมูลดังต่อไปนี้
การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น จากเอกสารวิชาการ หนังสือ วารสาร บทความ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ข้อมูลตามเว็บไซต์ที่เชื่อถือได้ และงานวิจัยอื่น ๆ รวมถึงคัมภีร์ธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเข้าไปสังเกตการณ์และอาสาเข้าไปร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการทำกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้เทคนิคการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ มีการสร้างความคุ้นเคยระหว่างกัน การสร้างบรรยากาศในการสนทนาเพื่อไม่ให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกกดดัน และขออนุญาตบันทึกเสียงสนทนาเพื่อป้องกันการผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นและเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล ทั้งนี้ได้มีการแจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลทราบก่อนล่วงหน้า

ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทำการคัดเลือกโดยยึดหลักเกณฑ์ คือ เป็นผู้ที่มีความศรัทธา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีนุตตรธรรม มีประสบการณ์ตรงในการเป็นอาสาสมัครหรือเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมอบรมในโครงการของมูลนิธิฯ อย่างน้อย 1 ปี ขึ้นไป เต็มใจให้ข้อมูล โดยข้อมูลที่เปิดเผยนั้นเป็นข้อมูลที่ไม่ระบุนามของผู้ให้ข้อมูล ทั้งหมดจำนวน 15 คน ประกอบด้วย

1) กลุ่มผู้นำ จำนวน 5 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากผู้นำที่มีความศรัทธาและขับเคลื่อนนโยบายการบริหารจัดการองค์กร

2) กลุ่มอาสาสมัคร จำนวน 5 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มผู้มีจิตศรัทธาและสมัครใจเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครฯ

3) กลุ่มผู้ที่ได้รับประโยชน์ จำนวน 5 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในแง่มุมมองของผู้ที่เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ว่ากลุ่มคนดังกล่าวได้รับประโยชน์จากการอบรมอย่างไร

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากการเป็นกรวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มารวบรวมและวิเคราะห์ตีความ แล้วนำมาจำแนกเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากนั้นจึงวิเคราะห์หาเหตุผลตามหลักตรรกะ (Logical Reasoning) นำมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริง อันนำไปสู่คำตอบที่สร้างความเข้าใจในเชิงเหตุและผล ซึ่งได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ออกมาในลักษณะของการเขียนเชิงพรรณนา เพื่อให้มีความชัดเจน กลุ่มเล็ก สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสามารถค้นพบและอภิปรายผลได้ว่า หลักการสำคัญของวิถีอนุตรธรรมที่มูลนิธิตศุณธรรมนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาประชาชนในสังคมไทย ในรูปแบบแนวทางการจัดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม หัวข้อบรรยายธรรมะ หนังสือหรือสื่อออนไลน์ต่าง ๆ มีหลักการสำคัญ คือ

หลักการสำคัญประการแรก คือ หลักการ “พัฒนาสังคม” เริ่มต้นที่ “พัฒนาคน” ซึ่งการพัฒนาคนนั้นจะต้องเริ่มต้นด้วยการ “พัฒนาจิต” เมื่อ “จิตคนพัฒนา” จะนำไปสู่ “การเป็นคนที่ดี” เมื่อคนพัฒนา ครอบครัวพัฒนา กลุ่มคนพัฒนา จะนำไปสู่ “สังคมที่ดี” ในที่สุด ซึ่งการพัฒนาในที่นี้หมายถึง การพัฒนาในการเป็นคนดี คิดดี ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมให้ประชาชน “รู้ชีวิต กำหนดชีวิต” กล่าวคือ รู้คุณค่าที่แท้จริงของชีวิต เมื่อรู้ชีวิต ตัวตนที่แท้จริง ก็จะสามารถกำหนดชีวิตของตนเองให้ดำเนินไปบนหนทางแห่งความดี รู้จักดำเนินชีวิตด้วยคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งคุณธรรมเบื้องต้นที่มนุษย์ทุกคนพึงมีพึงยึดถือปฏิบัติ คือ ความกตัญญู รู้จักยับยั้งชั่งใจในการทำชั่ว รู้เท่าทันอารมณ์ ความคิดความรู้สึกของตนเอง รู้จักคุมจิตใจไม่ให้ดำเนินชีวิตไปในหนทางที่ตกต่ำเสียหาย รู้จักรงับอารมณ์โลภะ โมหะ โทสะ ของตนเองให้เบาบาง รู้จักเลือกทางเดินของชีวิตให้มีความวัฒนาผาสุก ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รวมถึงสรรพสัตว์ทั้งหลาย

หลักการสำคัญประการที่สอง คือ หลักการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามจุดประสงค์ของการแพร่ธรรม 21 ประการ (Supanimit, 2004)

สำหรับหลักการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประชาชนตามจุดประสงค์ของการแพร่ธรรมจำนวนทั้งสิ้นสี่สิบเอ็ดประการนั้น โดยในแต่ละข้อล้วนแล้วแต่มีความละเอียดปราณีตลุ่มลึกตั้งแต่ระดับความคิดจิตใจ ทศนคติที่เที่ยงตรง จนนำไปสู่การปฏิบัติ เรียกว่า มีความครอบคลุมในทุกด้าน คือ ด้านความคิด ด้านคำพูด และด้านการกระทำ ซึ่งสามารถแสดงข้อมูลโดยสังเขปตารางต่อไปนี้

จุดประสงค์การแพร่ธรรมในวิถีอนุตตรธรรม 21 ประการ

ข้อที่	ภาษาจีน	คำอ่านภาษาไทย	ความหมาย
1.	敬天地	จิ้ง เทียน ดี	เคารพฟ้าดิน
2.	禮神明	หลี่ เสิน หมิง	บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์
3.	愛國忠事	ไ่ กั๋ว จง ซื่อ	รักชาติ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่
4.	敦品崇禮	ตุน ผิน ฉง หลี่	เชิดชูจริยธรรมอบรมตน
5.	孝父母	เซี่ยว ฟู่ หมู่	กตัญญูต่อบิดามารดา
6.	重師尊	จ้ง ซื่อ จุน	เคารพบรรพจารย์
7.	信朋友	ซิน เฟิง โหย่ว	ถือความสัตย์ต่อเพื่อน
8.	和鄉鄰	เหอ เซียง หลิน	สมานฉันท์ต่อเพื่อนบ้าน
9.	改惡向善	ไก่ เอ้อ เซียง ซัน	ละบาปบำเพ็ญบุญ
10.	講明五倫 八德	เจียง หมิง อู่ หลุน ปา เต๋อ	รู้ปฏิบัติในคุณสัมพันธ์ห้า และคุณธรรมแปด
11.	闡發五教 聖人之奧旨	ฉั่น ฟา อู่ เจี้ยว เซ็ง เหริน จื่อ เอ้า จื่อ	จรรโลงคุณพิเศษในพระธรรม คำสอนของศาสดาทั้งห้า
12.	恪遵四維 綱常之古禮	เค่อ จุน ซื่อ เหวย กัง ฉง จื่อ กู่ หลี่	ปฏิบัติตามการปกครอง จตุรธรรม และประเพณีโบราณอันดีงาม
13.	洗心滌慮	สี่ ซิน ดี ลวี่	ชำระจิตใจให้ผ่องแผ้ว
14.	借假修真	เจี้ย เจี้ยว ชิว เจิน	อาศัยกายเนื้อบำเพ็ญธรรมจริง
15.	恢復本性之 自然	ฮุย ฟู่ เปิ่น ชิง จื่อ จื่อ หยั่น	ฟื้นฟูสภาวะธรรมของธรรมญาณในตน
16.	啓發良知 良能之至善	ฉี่ ฟา เหลียง จื่อ เหลียง เหนิง จื่อ จื่อ ซัน	ส่งผลแห่งจิตภาวะมโนธรรม และพลังธรรมอันวิสุทธิแห่งตน
17.	己立立人	จี ลี่ ลี่ เหริน	ช่วยตนให้เป็นคนสมบูรณ์ อีกทั้งช่วยผู้อื่น
18.	己達達人	จี ต้า ต้า เหริน	ช่วยตนให้บรรลุธรรมอีกทั้งช่วยผู้อื่น
19.	挽世界爲清平	หวั่น ซื่อ เจี้ย เหวย ชิง ผิง	ฉุดช่วยโลกให้สงบสุข
20.	化人心 爲良善	ฮว่า เหริน ซิน เหวย เหลียง ซัน	กล่อมเกลাজิตใจผู้คนให้ดีงาม

ข้อที่	ภาษาจีน	คำอ่านภาษาไทย	ความหมาย
21.	冀世界爲大同	จี ซื่อ เจีย เหวย ต้า ถง	เพื่อเอกภาพและสันติธรรมแห่งโลก

จากหลักการที่ระบุในจุดประสงค์การแพร่ธรรม 21 ประการในวิถีนุตตรธรรมดังกล่าว เป้าหมายสูงสุด คือ เพื่อความเป็นเอกภาพและสันติธรรมแห่งโลก นั้นหมายถึงเพื่อสังคมทั่วโลกเป็นสังคมที่มีความสมานฉันท์เป็นหนึ่งเดียวกันโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา และเป็นสังคมแห่งความสงบสุขด้วยธรรมะหรือความดีงาม

หลักการเบื้องต้นที่สำคัญในการส่งเสริม คือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีการศึกษา มีความรู้ มีสติปัญญา มีทัศนคติที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต มุลินธิฯ จึงมีการจัดชั้นเรียนศึกษาหัวข้อธรรมะต่าง ๆ หมุนเวียนในทุก ๆ เดือน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนที่สนใจ

หลักการสำคัญประการที่สาม คือ “หลักการส่งเสริมให้ประชาชนดูแลสุขภาพ เพื่อชีวิตวัฒนา” ด้วยการรับประทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพ มีประโยชน์ เน้นอาหารธรรมชาติ (WegoVegan Thailand, 2020) ถือกีฬา เล่นการโยคะเพื่อชีวิตเลือดเนื้อสรรพสัตว์ หมั่นออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่แข็งแรง และปรับสภาวะอารมณ์ของตนเองให้คืนสู่สภาวะความเป็นปกติราบเรียบสมานกลมกลืนกับธรรมชาติ คิดดี พูดดี ทำดี ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ฟังธรรม ศึกษาหลักธรรมพระโอวาท สวดมนต์ภาวนา ก็เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้จิตใจสงบร่มเย็น เมื่อนุชนักรู้จักรับประทานอาหารที่มีประโยชน์บนหลักของความไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นรวมถึงสรรพสัตว์ รู้จักออกกำลังกายเพื่อให้มีสุขภาพที่แข็งแรง และรู้จักปรับสภาวะอารมณ์ให้มีความเป็นปกติธรรมดาสมากลมกลืนกับธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้หากสามารถปฏิบัติได้ก็จะนำไปสู่การมีสุขภาพกาย สุขภาพใจ และสุขภาพจิตที่ดี และเมื่อนั้นการมีสุขภาพที่ดี และชีวิตวัฒนา ก็จะสามารถเกิดเป็นผลตามมา ซึ่งหากคนเรามีอายุวัฒนา คือ การมีอายุที่ยืนยาวและมีสุขภาพที่ดี ก็จะช่วยให้เราสามารถสร้างประโยชน์สุขให้กับตนเอง ครอบครัว สังคมได้มากขึ้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว วิถีนุตตรธรรม คือ วิถีแห่งจิต ซึ่งไม่แบ่งแยกชนชั้น เชื้อชาติ ศาสนาใด ๆ มีเป้าหมายสูงสุดเพื่อการหลุดพ้น ซึ่งสามารถบำเพ็ญตนให้หลุดพ้นได้ ด้วยการศึกษ บำเพ็ญ ปฏิบัติ เพื่อรู้ชีวิต กำหนดชีวิต ดำเนินชีวิตด้วยคุณธรรม จริยธรรม ให้ละชั่ว ทำดี ชำระจิตใจให้ผ่องแผ้ว บำเพ็ญกุศลจิตและสร้างกุศลกรรมให้ถึงพร้อม เหมือนหลักการในพระพุทธศาสนา แต่มีความแตกต่าง คือ สามารถบวชจิตบำเพ็ญธรรมในครัวเรือนได้โดยไม่ต้องออกบวช จึงทำให้สาธุชนผู้มีจิตศรัทธาสามารถดำเนินชีวิตทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่ไปด้วยกันได้ ซึ่งหลักการสำคัญดังกล่าวนี้ มุลินธิฯ ได้คุณธรรมจังหวัดนครราชสีมา ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมประชาชนในสังคมไทย ในรูปแบบแนวทางของการจัดโครงการอบรมธรรมะให้กับประชาชนทุกระดับ อีกทั้งยังมีการจัดพิมพ์เผยแพร่หนังสือธรรมะ และสื่อออนไลน์เพื่อให้บริการความรู้ หลักธรรมและคุณธรรมแก่ประชาชนที่สนใจศึกษา เพื่อนำไปปฏิบัติบำเพ็ญ

ธรรมในชีวิตประจำวันได้ เพื่อช่วยพัฒนาคนในสังคมโดยเริ่มจากการพัฒนาจิตใจ พัฒนาฟื้นฟูคุณธรรมภายใน เริ่มจากความกตัญญู เมื่อลูกหลานกตัญญู ครอบครัวยุ่งพ่อแม่ ปู่ ย่า ตายาย ย่อมอยู่เย็นเป็นสุข หากทุกคนในสังคมทำหน้าที่ของตนเองด้วยคุณธรรม พ่อแม่ ทำหน้าที่เป็นพ่อแม่ที่ดี พี่น้องรักใคร่ปรองดอง สมัคสมานสามัคคี ลูกหลานทำหน้าที่ของลูกหลานที่ดีมีความกตัญญู เพื่อนกับเพื่อนก็มีความซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน ใครทำหน้าที่ในบทบาทหน้าที่ใด ไม่ว่าจะทำอาชีพ การงานหรือสถานะใด ก็ทำหน้าที่นั้นด้วยคุณธรรม เมื่อจิตใจคนพัฒนาไปหาคุณธรรมความดีมากขึ้น ก็จะช่วยให้มีคนดีเพิ่มขึ้น เมื่อคนดีเพิ่มขึ้น คนชั่วย่อมลดลง เมื่อคนชั่วลดลงสังคมก็จะสงบสุขมากขึ้น เท่ากับมีส่วนช่วยให้คนในสังคมเกิดการพัฒนาจิตใจให้มีสันติสุขมากขึ้น และเมื่อจิตใจคนพัฒนาก็จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมในที่สุด

อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาข้างต้น ก็ยังนับว่ามีความท้าทายอยู่มากในสังคมไทย และยังไม่อาจเข้าถึงประชาชนทุกคน ทุกพื้นที่ ได้จริงทั้งหมด การดำเนินงานของมูลนิธิฯ จึงต้องอาศัยเหตุปัจจัยหลายประการ แต่อย่างไรก็ตามท่านประธานมูลนิธิฯ และกลุ่มอาสาสมัคร ยังมีอุดมการณ์ ความเชื่อมั่น และศรัทธาว่า ในอนาคตความฝันอันสูงสุดนี้อาจเกิดได้จริง และยังมีภารกิจงานเป็นพันธกิจขององค์กรเรื่อยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความศรัทธาในวิถีนุตตรธรรมของกลุ่มอาสาสมัครมูลนิธิเทิดคุณธรรม

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่ความศรัทธาในวิถีนุตตรธรรมของกลุ่มอาสาสมัครมูลนิธิเทิดคุณธรรม จังหวัดนครราชสีมา มีด้วยกันหลายปัจจัย ซึ่งสามารถสรุปเป็นปัจจัยสำคัญหลัก ๆ ที่ก่อให้เกิดความศรัทธา จนนำไปสู่การสมัครใจเข้ามาเป็นอาสาสมัครร่วมกับมูลนิธิฯ ประกอบด้วย

ปัจจัยที่หนึ่ง “ได้รับการแนะนำให้รู้จักว่าวิถีนุตตรธรรมคืออะไร” จึงได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ร่วมศึกษาในชั้นเรียนอบรมในโครงการต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ และมีโอกาสได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการทำกิจกรรม มีบทบาทหน้าที่ในองค์กร จนรู้สึกเปิดใจ ยินดี และร่วมเป็นส่วนหนึ่งไปโดยปริยาย จึงสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือเป็นอาสาสมัครทั้งแบบต่อเนื่องและแบบชั่วคราว

ปัจจัยที่สอง “เปิดใจศึกษาเรียนรู้จนเกิดความเข้าใจ” เนื่องจากในวิถีนุตตรธรรมจะมีหัวข้อศึกษาธรรมะในชั้นเรียนต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับสูงขึ้นไป มีหนังสือธรรมะให้ศึกษาทำความเข้าใจ รวมถึงมีสื่อธรรมะ ในช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ยูทูบ เว็บไซต์ ตลอดจนเพลงธรรมะ ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ไม่ยาก

ปัจจัยที่สาม “นำไปปฏิบัติจนประจักษ์ผลในตน” ซึ่งพบว่า ตนเองเกิดความเข้าใจชีวิตมากขึ้น เข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ระวังโทษะ อารมณ์ความไม่ดีได้มากขึ้น มีความสงบสุขมากขึ้น ครอบครัวยุ่งเย็นเป็นสุขมากขึ้น การเสียสละเวลาส่วนตนออกมาทำประโยชน์ส่วนรวม แล้วพบว่า ชีวิตมีคุณค่าและมีความสุขมากขึ้น เมื่อรู้ว่าดีต่อชีวิตตนเอง จึงปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับรู้หนทาง แนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีด้วย จึงเป็นมาร่วมเป็นอาสาสมัครร่วมกับมูลนิธิฯ โดยไม่หวังค่าตอบแทน

กล่าวโดยสรุปแล้ว ปัจจัยที่นำไปสู่การเป็นอาสาสมัครร่วมกับมูลนิธิเทิดคุณธรรม นั้นมีหลายประการ มีทั้งความศรัทธาที่มาจากการเปิดใจ เข้าศึกษา และนำไปปฏิบัติ เห็นผลประจักษ์แจ้งจึงเกิดความศรัทธา ซึ่งสามารถวิเคราะห์ เข้าถึง มีเหตุผล และจับต้องได้ นอกจากนี้ยังมีที่มาของความศรัทธาที่มาจากความเชื่อส่วนบุคคลซึ่งขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของแต่ละบุคคล เนื่องจากบางอย่างอาจจะเป็นสิ่งที่สามารถวัด พิสูจน์ หรือจับต้องได้ อาทิ ความเชื่อศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การนิมิตฝัน ฯลฯ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีความศรัทธาแบบใด เป้าหมายสูงสุด ก็คือ การปฏิบัติบำเพ็ญตนเพื่อเข้าสู่กระแสของความดีงาม กระแสแห่งธรรม เพื่อเข้าถึงธรรมในตน ช่วยตนเองและผู้อื่นให้พ้นทุกข์ เพื่อให้สังคมสงบสุข เป็นเอกภาพและสันติธรรม นั่นคือเป้าหมายสูงสุดของชาวอนุตตรธรรมและกลุ่มอาสาสมัครของมูลนิธิเทิดคุณธรรม

ข้อค้นพบประการสำคัญ ในการศึกษาที่เกี่ยวข้องในแวดวงชาวอนุตตรธรรมนั้น มีการส่งเสริมเน้นด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยมนุษยธรรมและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการมีปฏิสัมพันธ์ จึงทำให้ชาวจีนที่เข้ามาบุกเบิกแพร่ธรรมในประเทศไทย สามารถเข้าถึงคนไทยกลุ่มที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้ไม่ยาก เมื่อคนไทยที่พูดภาษาจีนได้เกิดความเข้าใจก็มีการบอกต่อสื่อสารกับคนไทย และคนไทยที่เข้าใจก็สื่อสารบอกต่อไปยังคนไทยด้วยกันเอง จึงทำให้ปัจจุบันนี้ คนไทยมีสถิติการรับรู้ธรรมในวิถีนุตตรธรรมมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งจากการรวบรวมของศูนย์กลางธรรมอิกัว้นเต้าจากทั่วประเทศทั่วโลกและยังมีคนไทยที่ศรัทธาช่วยกันสร้างสถานปฏิบัติธรรมเกือบทุกพื้นที่ทุกจังหวัดในประเทศไทย

ประการต่อมา ยังพบว่า มีการศึกษาพระคัมภีร์ธรรมที่มีต้นฉบับมาจากภาษาจีนหลายฉบับ อาทิ คัมภีร์ธรรมพิจารณา คัมภีร์ธรรมรัตนบัลลังสูตร คัมภีร์เต๋าเต๋อจิง คัมภีร์ไปเฉียวจิง (คัมภีร์ร้อยกตัญญู) คัมภีร์ตี่จื่อกุย (คัมภีร์วินัยกุลบุตร) คัมภีร์ชิงจี้จิง (คัมภีร์วิสุทธิสูตร) ฯลฯ แต่ภายหลังมีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้ด้านภาษาได้แปลจากต้นฉบับภาษาจีนมาเป็นภาษาไทย เพื่อให้ญาติธรรมคนไทยได้ศึกษาพระคัมภีร์ในแบบวิถีจิต ซึ่งปัจจุบันคนไทยที่สนใจศึกษาก็สามารถศึกษาได้ทั้งภาษาจีนและภาษาไทยควบคู่กันไป และมีการจัดงานสอบจอหงวนท่องพระคัมภีร์ธรรมฉบับภาษาจีน สำหรับเด็กและผู้ใหญ่ในทุก ๆ 2 ปี โดยจะมีการจัดขึ้นที่ศูนย์กลางธรรมอิกัว้นเต้าอนุตตรธรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งนับว่าเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มคนไทยที่สนใจได้เรียนรู้ ศึกษา ภาษา และวัฒนธรรมจีนไปโดยปริยาย

เงื่อนไขสำคัญ หากสนใจเข้าไปศึกษาในวิถีนุตตรธรรมให้ลึกซึ้งมากขึ้น จะต้องเริ่มต้นด้วยการเปิดใจ ละทิ้งอัตตาตัวตน มีความตั้งใจในการทำสมาธิ ให้ทาน รักษาศีล ฝึกฝนการถือศีลกินเจละเว้นชีวิตเลือดเนื้อสัตว์ จนเข้าสู่การบวชจิต หรือบรรพชาแล้วค่อยเข้าไปศึกษาในชั้นเรียนอบรม หัวข้อธรรมต่าง ๆ หนังสือธรรมะ พระคัมภีร์ธรรม พระโอวาทสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ฯลฯ เพื่อทำความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติ ฝึกฝนย้อนมองพิจารณาด้วยปัญญาอันบริสุทธิ์ของตน เมื่อศึกษาจึงจะเข้าใจ เมื่อนำไปปฏิบัติจึงจะเข้าถึง ซึ่งจะสามารถสัมผัสรับรู้ได้ด้วยตนเอง

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง วิถีอนุตตรธรรมกับการพัฒนาสังคมไทย กรณีศึกษา มูลนิธิเทิดคุณธรรม จังหวัด นครราชสีมา จากการศึกษาสามารถสรุป ได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1) หลักการสำคัญของวิถีอนุตตรธรรมที่มูลนิธิเทิดคุณธรรมนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาให้ประชาชนในสังคมไทย คือ การพัฒนาสังคม เริ่มที่การพัฒนาคน ซึ่งการพัฒนาคนจะต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาจิต พัฒนาทัศนคติที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต การฟื้นฟูจิตเดิมแท้ดั้งเดิมของตนเอง ตระหนักรู้คุณค่าของชีวิต และรู้จักกำหนดชีวิตของตนให้ดำเนินอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรม โดยการจัดชั้นอบรมศึกษา การทำกิจกรรมอาสา เพื่อบำเพ็ญประโยชน์สาธารณกุศล เป็นแนวทางในการส่งเสริม อบรม กลุ่มเกลาประชาชนให้ได้เรียนรู้ ฝึกฝน พัฒนาดนและนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อให้สังคมไทยได้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น อาทิ การมีความรักความเมตตาความเข้าใจต่อกันภายในครอบครัวเพื่อให้คนในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การคบหาสมาคมกับเพื่อนด้วยความจริงใจ การมีอัธยาศัยไมตรีที่ดีต่อเพื่อนบ้าน การปฏิบัติหน้าที่ด้วยซื่อสัตย์สุจริตในสังคมวัยทำงาน การมีจิตสาธารณะมีความรับผิดชอบต่อสังคม ให้ประชาชนรู้จักหลักการดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรงเพื่อจะได้มีอายุยืนยาว รวมถึงการมีจิตเมตตาต่อสรรพสัตว์ทั้งหลายด้วยการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นโดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อสังคมสงบสุข โลกเป็นเอกภาพสันติธรรม

2) ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนจากหลายจังหวัดก่อเกิดความรู้สึกศรัทธาในวิถีอนุตตรธรรมและเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครร่วมกับมูลนิธิฯ พบว่า มีปัจจัยหลายประการด้วยกัน กล่าวคือ มีผู้นำให้รู้จักว่าวิถีอนุตตรธรรมอย่างไร จากนั้นเปิดใจศึกษาเรียนรู้จนเกิดความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติจนประจักษ์ผลในตน เมื่อมาศึกษาในชั้นอบรมจนเข้าใจในหลักธรรมและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันพบว่า เข้าใจในสังขธรรมชีวิตมากขึ้น มีชีวิตที่มีความสุขมากขึ้น เข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น รู้สึกศรัทธาและเห็นคุณค่าของชีวิต อยากทำประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวมมากขึ้น ความเห็นแก่ตัว ความโลภ ความโกรธ ความหลง ลดน้อยลง รู้จักเตือนตนเตือนใจระงับยับยั้งอารมณ์โทสะได้มากขึ้น มีจิตเมตตาต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสรรพสัตว์มากขึ้น รวมถึงความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อว่าช่วยดลบันดาลการช่วยเหลือหนุนนำอยู่เบื้องหลังหากตนปฏิบัติดีปฏิบัติชอบก็จะได้รับความเมตตาคุ้มครองดูแลจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้อยู่เย็นเป็นสุขและอยู่รอดปลอดภัยจากภัยพิบัติหรือสิ่งเลวร้ายไม่ดีทั้งหลาย การเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอาสาสมัครตามวาระและโอกาสที่ตนสะดวกในการทำควบคู่ไปกับมูลนิธิฯ ก็เปรียบเสมือนเป็นการตอบแทนพระคุณพ่อแม่ บรรพบุรุษ ตอบแทนสังคมประเทศชาติบ้านเมือง เพื่อช่วยกันจรรโลงคุณธรรมความดีให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

กล่าวโดยสรุปแล้ว วิถีอนุตตรธรรมกับการพัฒนาสังคมไทย นับว่าเป็นอีกประเด็นการศึกษาที่น่าสนใจ ซึ่งพบว่าเป็นวิถีแนวทางการพัฒนาสังคมทางเลือกอีกรูปแบบหนึ่งในมิติของปรัชญา ศาสนา เพื่อการเข้าถึงจิตใจระดับลึกของมนุษย์ เพื่อให้รู้คุณค่าชีวิตที่แท้จริง และสามารถกำหนดชีวิตให้เข้าถึง

ความสงบสุขภายในและสามารถหลุดพ้นจากความทุกข์ทางใจเข้าถึงความสงบสันติสุขภายในได้ เมื่อจิตมนุษย์เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดี ก็จะไปสู่คนที่พัฒนา และขยายผลต่อการพัฒนาสังคมไปในทางที่ดี เมื่อมนุษย์ในสังคมรู้จักรักและเห็นคุณค่าที่แท้จริงของตนเอง รู้จักรักเมตตาและเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ตลอดจนเกื้อกูลสรรพสัตว์ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข สังคมก็จะน่าอยู่เท่ากับเป็นการช่วยพัฒนาสังคมอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมูลนิธิเทิดคุณธรรม จังหวัดนครราชสีมา ได้นำหลักการของวิถีอนุตตรธรรม มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาประชาชนในสังคมไทย โดยผ่านการจัดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม การศึกษาหัวข้อหลักธรรม และกิจกรรมอาสาสมัครต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ศึกษาเรียนรู้และนำไปปฏิบัติ จนตระหนักประจักษ์ผลและขยายเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครหลายจังหวัดทั่วประเทศ ทำให้เกิดการขยายพื้นที่ความดี เป็นสังคมแห่งความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูล ซึ่งนับว่ามีความน่าสนใจและมีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมไทยได้ในอีกรูปแบบหนึ่ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต

1. ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์กรต่าง ๆ ในประเทศไทย ที่นำหลักการแนวทางของวิถีอนุตตรธรรม ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการช่วยส่งเสริมพัฒนาผู้คนให้เกิดการขยายผลในวงกว้าง
2. ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศขององค์กรที่นำหลักการในวิถีอนุตตรธรรมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคน พัฒนางค์กร พัฒนาสังคม เพราะมีจำนวนมากกว่า 86 ประเทศในโลก ที่มีกลุ่มที่นับถือศรัทธาในวิถีอนุตตรธรรมกระจายอยู่ทั่วทุกทวีปทั่วโลก ซึ่งนับว่ามีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

- Althusser, L. (1971). *Ideology and Ideological State Apparatuses*. In *Lenin and philosophy and other essays* (B. Brewster, Trans.). New York and London: Monthly Review Press.
- Foucault, M. (1970). *The order of things: An archaeology of the human sciences*. New York: Vintage Book. 1973.
- Foster, G. M. (1973). *Traditional societies and technological change*. New York: Harper & Row.
- Lacan J. & Sheridan A. (1977). *Ecrits: A selection* (A. Sheridan, Trans.). New York: W.W. Norton and Company.
- Awae Masae. (2012). *Community of faith: Guidelines for social development based on religion and local culture in the southern border provinces* (Research Report). Bangkok: Faculty of Social and Environmental Development, National Institute of Development Administration.

- Nietzsche F. W. & Kaufmann W. (1974). *The gay science; with a prelude in rhymes and an appendix of songs*. New York: Vintage Books.
- Rogers, E. M., & Shoemaker F. F. (1971). *Communication of innovations: A cross-cultural approach*. (2nd ed.). New York: Free Press.
- Supanimit. (2004). *The purpose of the preaching*. Bangkok: Songserm khunphaph Chiwit.
- Supanimit. (n.d.a). *Eight faiths*. Bangkok: Songserm khunphaph Chiwit.
- Supanimit. (n.d.b). *Faith leads to manifestation*. Bangkok: Songserm khunphaph Chiwit.
- Supanimit. (2006.). *The power of the way of Anuttara Dharma*. Bangkok: Songserm khunphaph Chiwit.
- Taiwan Government information Office. (2006). *Taiwan yearbook*. Retrieved July 10, 2020 from <http://www.gio.gov.tw/taiwan-website/5-gp/yearbook/22Religion.htm>
- WegoVegan Thailand. (2020). *Vegetarian and vegan food*. Retrieved December 18, 2020 from <https://www.youtube.com/channel/UCL4fHuzkBlWJhXoVZaOFrUw>